

गुणोपपन्नान्शौर्यादियुक्तान् गुणेषुसंधिविग्रहादिषु आत्मवानप्रमत्तः यतः उदयानं कृवाणान्शाचवानभिसंधायलक्ष्मीकृत्यनिहंति ॥ ५३ ॥ दोषदर्शी निर्दोषिष्वपीतिशेषः ॥ ५४ ॥ सुहृत्सुविज्ञायज्ञानपूर्व
कंप्रोतेः प्रवृत्तौ सत्यां यौ सुहृदौ निवृत्य नितरां वत्वा एकस्मिन्कार्ये विनिवर्तितौ अभिमुखीकृतौ तयोर्भग्ये देवगुरुभारमावहेत्ते देव उदाहरेत्प्रशंसते ॥ ५५ ॥ चरानुतिष्ठ आदधत्स्व आदधत्स्व दधधारणे इ
त्यस्य रूपं ॥ ५६ ॥ इति शांतिप० रा० नै० भारतभा० विंशाधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२० ॥ ॥५॥ अयं पितामहेनेत्यध्यायद्वयेन दंडस्वरूपादिकमुच्यते ॥ ११२ ॥ ॥५॥ ६॥ ७॥ ८॥ कोदंड इत्या

धनैर्विशिष्टान्मतिशीलपूजितान्गुणोपपन्नान्युधिदृष्टविक्रमान् ॥ गुणेषु हृद्वानचिरादिवात्मवान्यतोभिसंधाय निहंति शात्रवान् ॥ ५३ ॥ पश्येदुपायान्विवि
धैः क्रियापथैर्न चानुपायेन मतिं निवेशयेत् ॥ श्रियं विशिष्टां विपुलं यशोधनं न दोषदर्शी पुरुषः समश्नुते ॥ ५४ ॥ प्रीतिप्रवृत्तौ विनिवर्तितौ यथा सुहृत्सु विज्ञायनि
वृत्य चोभयोः ॥ यदेव भिन्नगुरुभारमावहेत्तदेव सुस्निग्धमुदाहरेद्बुधः ॥ ५५ ॥ एतां मयोक्तां श्वरराजधर्मान् नृणां च गुणैर्मतिमादधत्स्व ॥ अवाप्स्यसे पुण्यफलं सु
खेन सर्वो हिलोको नृपधर्ममूलः ॥ ५६ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिपर्वणि राजधर्मकथने विंशाधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२० ॥ ॥५॥ युधिष्ठि
र उवाच अयं पितामहेनोक्तो राजधर्मः सनातनः ॥ ईश्वरश्च महादंडो दंडे सर्वप्रतिष्ठितः ॥ १ ॥ देवतानामृषीणां च पितॄणां च महात्मनां ॥ यक्षरक्षः पिशाचानां
साध्यानां च विशेषतः ॥ २ ॥ सर्वेषां प्राणिनां लोकेतिर्यग्योनिनिवासिनां ॥ सर्वव्यापी महातेजा दंडः श्रेयानिति प्रभो ॥ ३ ॥ इत्येवमुक्तं भवता दंडैव स चराचरं ॥ पश्य
तालो कमासक्तं स सुरासुरमानुषं ॥ ४ ॥ एतदिच्छाम्यहं ज्ञातुं तत्त्वेन भरतर्षभ ॥ कोदंडः कीदृशो दंडः किं रूपः किं परायणः ॥ ५ ॥ किमात्मकः कथं भूतः कथं मूर्तिः कथं
प्रभो ॥ जागर्ति च कथं दंडः प्रजास्ववहितात्मकः ॥ ६ ॥ कश्च पूर्वोपरमिदं जागर्ति प्रतिपालयन् ॥ कश्च विज्ञायते पूर्वोको वरोदंडसंज्ञितः ॥ किं संस्थश्च भवेदंडः कवा
स्य गतिरुच्यते ॥ ७ ॥ भीष्म उवाच शृणु कौरव्ययोदंडो व्यवहारो यथा च सः ॥ यस्मिन् हि सर्वमायत्तं स दंड इह केवलः ॥ ८ ॥ धर्मसंस्थामहाराज व्यवहार इ
तीष्यते ॥ तस्य लोपः कथं न स्याद्दोकेष्ववहितात्मनः ॥ ९ ॥ इत्येवं व्यववहारस्य व्यवहारत्वमिष्यते ॥ अपि चैतत्पुरा राजन्मनुना प्रोक्तमादितः ॥ १० ॥ सुप्रणीतेन दंडे
न प्रियाप्रियसमात्मना ॥ प्रजारक्षतियः सम्यग्धर्म एव स केवलः ॥ ११ ॥

दय एकादशप्रश्नास्तत्र कोदंड इत्यस्योत्तरमाह धर्मेति धर्मस्य संख्या

सम्यक्त्वानं प्रकाशनं दंडापरपर्यायव्यवहारशब्दवाच्यं व्यवहारपदं निर्वर्ति तस्येति सार्धेन अवहितात्मनो राज्ञः तस्य धर्मस्य लोपः कथं केन प्रकारेण न स्यात्सप्रकारो व्यवहारः विगतः अवहारो नीचमार्गेण प
रत्वादिहरणं यस्मात्स इति ध्युत्पत्त्या सिद्धः ॥ ९ ॥ अपि चेति एतत्तत्स्य व्यववहारस्य ॥ १० ॥ प्रजारक्षकत्वाद्यवधारणं धर्मपदवाच्यो पीत्याह सुप्रणीतेनेति ॥ ११ ॥